

се повтаря най-интересното. Имаше и таквизъ „тълкователи“, които преустановяваха четенето, за да се вдълбочатъ въ недописаното и да го изтълкуватъ по своему, въ полза на общото желание и копнѣяне.

По време на разгара на българскитѣ четнически движения (1867—68) азъ бѣхъ въ родното си мѣсто помощникъ-учителъ въ началното училище, подъ надзора на главния учителъ Никифоръ п. Константиновъ. Не единъ пжтъ азъ бѣхъ натоваранъ съ длъжността да чета въ градското кафене — то бѣше клуба — на всеуслышание дошлитѣ отъ Цариградъ вестници—„Македония“, „Право“ или русенския „Дунавъ“. Всички слушаха съ голѣмо внимание и пълно мълчание. Всѣки се радваше на първитѣ успѣхи на четниците и всѣки се съкрушаваше отъ несполуката. Даже в. „Дунавъ“, официаленъ органъ на вилаета, даваше редици отъ новини и поводи за разисквания. Прочитането за подвижническитѣ действия на Филипа-Тотю, на Хаджи-Димитра, Стефана Караджа се завършваше съ изказване удивление за геройскитѣ имъ дѣла и вѣра, че четническото движение—и несполучливо както вървѣше—пакъ ще послужи за поводъ на „дѣдо Ивана“ да направи нѣщо. Не може тази работа, заключаване всѣки отпимистъ, да се свърши съ нищо.

Въ 1873 г. азъ пропжтувахъ Македония—като председателъ на първата „Македонска дружина“; посетихъ градоветѣ Солунъ, Гюмендже, Водена, Битоля, Охрида, Прилѣпъ, Шипъ, Егрп-Дере Паланка—дето присжтствувахъ на изпититѣ въ българскитѣ училища, отъ които нѣкои се подпомагаха отъ „Македонска дружина“. Азъ видѣхъ въ това пжтуване, колко голѣма услуга и полза принасятъ на народното дѣло в. „Македония“ и в. „Напредъкъ“, единъ брой отъ които преминаваше отъ десетина ржце изъ македонскитѣ градове.

IV.

Ползата даже отъ недомлѣвкитѣ на Цариградския вестникъ.—Заслугитѣ на задграничния революционенъ вестникъ, въ сравнение съ заслугитѣ на Цариградския печатъ.—Заклучение.

Но да свърша!

Цариградскитѣ печатъ принесе грамадна услуга въобще на българското освободително дѣло—чрезъ своята служба, вършена на легална основа, но систематически, неуморно, редовно, непрекъснато. Всѣки читателъ знаеше, че вестникътъ се пише, печата и издава подъ строгата цензура на султановото правителство. Затова никой не очакваше да срещне въ вестника ясно и